

Prof. Dr. Pir Ali KAYA Anısına Sunuş

Çalışma ve Toplum dergisinin 76. sayısı 21 Nisan 2022 tarihinde çok erken bir şekilde kaybettiğimiz Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın anısına armağan edilmiştir. Kaya, aramızdan ayrıldığı son ana kadar Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde aktif bir şekilde ders vermeye devam etmiş, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı Başkanlığı görevini yürütmüştür. Uluslararası Sosyal Politika, Toplu İş Hukuku, Bireysel İş Hukuku, Uluslararası Çalışma Normları, Pir Ali Kaya'nın lisans ve lisansüstü düzeyde verdiği bazı dersler arasındadır. Kaya'nın akademik çalışmalarının eşitlik, adalet, ayrımcılık yasağı, uluslararası çalışma normları, çalışma hakkı, sendikal hak ve özgürlükler ve işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi konulara odaklandığı bilinmektedir. Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın ilgili alanlarda kaleme aldığı çok sayıda kitap, makale ve uluslararası ve ulusal kongrelerde sunulmuş bildirileri bulunmaktadır.

Çalışma ve Toplum dergisinin bu sayısında Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın özgeçmişi ve yayınları yanında meslektaşları ve öğrencilerinin kaleme aldığı makaleler ile anı ve değini yazılarına yer verilmiştir. Dergi özel sayısına Prof. Dr. Aysen Tokol, Prof. Dr. Yusuf Alper, Prof. Dr. Sayım Yorğun, Prof. Dr. Derda Küçükalp, Doç. Dr. K. Ahmet Sevimli, Dr. Öğr. Üyesi Burak Faik Emirgil ve Arş. Gör. Emre Yayın, Kaya anısına kaleme aldıkları bilimsel makaleler ile katkı sunarken, Prof. Dr. Aziz Çelik, Dr. Öğr. Üyesi Memet Zencirkıran, Doç. Dr. Şenol Baştürk, Dr. Maviş Yıldırım, Dr. Öğr. Üyesi Ceyhun Güler ve Arş. Gör. Fatih Gültekin ise anı ve değini yazılarıyla katkı sunmuşlardır. Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın anısına armağan edilen *Çalışma ve Toplum* dergisi 76. sayısı editörleri olarak bilimsel makaleleri ve değerli yazılarıyla kıymetli Hocamız anısına katkı sunan tüm meslektaşlarına ve öğrencilerine teşekkür ederiz. Kıymetli Hocamız Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın eserleri ve savunduğu değerler ışığında aramızda var olmaya devam edeceğine olan inancımızı belirtirken, kendisini saygı ve özlemlerle anıyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Ceyhun GÜLER

Prof. Dr. Aziz ÇELİK

Prof. Dr. Pir Ali KAYA (1965-2022)¹

Prof. Dr. Pir Ali Kaya ILO'nun kuruluşunun 100. yılı dolayısıyla 11 Mayıs 2019 tarihinde DİSK'in düzenlediği Çalışma Hakları ve Çalışmanın Geleceği başlıklı konferansta sunumu yaparken

Prof. Dr. Pir Ali Kaya, 11 Ağustos 1965 tarihinde Ağrı'nın Tutak İlçesi'ne bağlı Mızrak Köyü'nde doğmuştur. Hayvancılığın temel geçim kaynağı olduğu Mızrak'ın gerek zorlu iklim koşulları gerekse doğal yapısı, Kaya'nın güçlü karakterinin şekillenmesinde son derece etkili bir rol oynamıştır. Bölgenin ileri gelen ailelerinden birine mensup olan Kaya, çevresindeki sorunlara her zaman duyarlı bir şekilde

¹ Özgeçmiş ve bibliyografya Dr. Ceyhun GÜLER tarafından hazırlanmıştır

yaklaşmıştır. Haktanırlık Kaya'nın ilk çocukluk dönemlerinden itibaren hayatının odağını şekillendirmiş, yaşamı boyunca çevresinde güvenilir ve hakka saygılı bir kişi olarak tanınmıştır.

İlkokulu Ağrı'da tamamlayan Kaya, orta ve lise eğitimine ise ilgili dönemde Doğu Anadolu Bölgesi'nde tek ve Türkiye'de sekiz Maarif Kolejidenden biri olan Erzurum Anadolu Lisesi'nde yatılı olarak devam etmiştir. Pir Ali Kaya, Erzurum Anadolu Lisesi'nde Köy Enstitülü öğretmenlerinin de etkisiyle son derece iyi bir eğitim almış, bu dönemde sanat ve edebiyatla olan ilişkisini geliştirmiştir.

Kaya, lisans eğitimine ise 1985 yılında, Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde başlamıştır. Lisans eğitimi süreci Pir Ali Kaya'nın toplumsal adalet arayışı yanında ayrımcılık meselesine olan ilgisinin artmasına da neden olmuştur. Bu dönemde Kaya, Prof. Dr. Nurhan Akçaylı ve Prof. Dr. Sami Güven gibi hocalardan dersler almış, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri alanında edindiği bilgiler Kaya'ya çevresinde tanık olduğu eşitsizlikleri, teorik bir çerçevede anlamlandırma şansı da vermiştir. Kaya'nın hayatında eşitlik arayışı, sonrasında akademik eserlerinde de sıklıkla vurgulayacağı eşitlik ve adalet ilişkisi bağlamında görünür hale gelmiştir. Kaya'nın eşitsizlikler karşısındaki duruşu bilimsel bir zeminde somutlaşmış, bu durum akademiye giriş sürecinde de etkili olmuştur.

Pir Ali Kaya, lisans eğitimini tamamlamasının hemen ardından Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri alanında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 1991 yılında *Teknolojik Gelişmelerin Emek Verimliliği Üzerine Etkileri* isimli tez çalışmasıyla yüksek lisans derecesi alan Kaya, doktora eğitimine de yine 1991 yılında aynı Anabilim Dalı'nda devam etmiştir. Kaya, akademisyenliğe ise 1992 yılında Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak adım atmıştır.

Araştırma görevliliği döneminde Prof. Dr. Nurhan Akçaylı'nın asistanlığını yapmasının yanında, Prof. Dr. Metin Kutal'dan doktora düzeyinde dersler almıştır. Her iki isim de Kaya'nın mesleki disiplinin şekillenmesinde ve akademik çalışmalarının seyrinde önemli etkiye sahip olmuşlardır. Doktora tez sürecinde Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Türkiye arasındaki ilişkilere yoğunlaşan Kaya, tez çalışmalarının bir kısmını altı ay süreyle gittiği Cenevre'deki Uluslararası Çalışma Bürosu'nda gerçekleştirmiştir. Pir Ali Kaya yurt dışı çalışmalarının gerçekleşmesinde ilgili dönemde Prof. Dr. Rüçhan Işık'tan yoğun destek görmüştür. Kaya'ya doktora tez çalışması sırasında konuya ilişkin kaynaklara erişim ve konunun farklı boyutlarıyla tartışılması anlamında diğer önemli bir destek de Prof. Dr. Mesut Gülmez tarafından verilmiştir. Cenevre'deki çalışmaları sırasında Kaya, dönemin Uluslararası Emek Araştırmaları Enstitüsü (International Institute for Labour Studies) Başkanı Werner Sengenberger ile de diyalog içerisinde olmuştur. Kaya, "Uluslararası Çalışma

Normları ve Türk İş Hukuku Üzerine Etkileri” isimli çalışmasıyla 1996 yılında bilim doktoru unvanı almıştır.

Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın hayatında önemli kırılma noktalarından birini askerlik dönemindeki tecrübeleri oluşturmuştur. 17 Ağustos 1999 Gölcük depremine Kaya, yedek subay olarak askerliğini yaptığı Sakarya'da yakalanmıştır. Deprem sonrasında iki gün boyunca kendisinden haber alınamamış, bu durum ailesini son derece derinden etkilemiştir. Eşi Sayın Serap Kaya bu süreçten “hayatımızın ikinci başlangıç noktası” olarak bahsetmektedir. Kaya, bu dönemde kurtarma faaliyetlerinde aktif olarak görev almış, yurt dışından gelen kurtarma ekiplerine tercüman olarak destek vermiştir. Bu süreçte edindiği tecrübeler Kaya'nın hayatı ve varoluşu yeniden anlamlandırma sürecini de etkilemiştir.

Kaya, 22 Eylül 2001 tarihinde hayatını Sayın Serap Kaya ile birleştirmiştir. Bu dönemle birlikte Serap Hanım, tüm zorluklarla mücadele sürecinde Pir Ali Kaya'ya yol arkadaşı olmuştur. 2001 yılında Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Yrd. Doç. Dr. olarak çalışmalarına devam eden Kaya, iş hukuku, toplu iş hukuku ve uluslararası çalışma normları yanında eşitlik ve ayrımcılık meseleleri üzerine yoğunlaşmıştır. Kaya'nın *Avrupa Birliği ve Türk İş Hukuku Bağlamında Eşitlik İlkesi* isimli eseri 2007 yılında basılmıştır. Kaya, çok daha öncesinde olması gerekirken, doçent unvanını ancak 2009 yılında elde etmiştir. Karşısında durduğu adaletsiz uygulamalar bu süreçte doğrudan kendisine de yönelmiştir. Ancak Kaya, tüm haksızlıklar karşısında güçlü karakteri ile durmuş, bilime olan inancını kaybetmemiş, tüm koşullara rağmen akademiden uzaklaşmamıştır.

1 Aralık 2011 tarihinde Oğlu Mir Mehmet Çınar'ın doğumu Pir Ali Kaya'nın hayatında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Mehmet'in doğumuyla birlikte Kaya'nın önceliklerinin çok daha anlamlı hale geldiği görülmektedir. Oğlunu varoluşu anlamlandırma noktasında en önemli yere koyan Kaya, bu anlamdan bağımsız olmaksızın adalet ve eşitlik talebinin münferit bir mesele olmadığını her fırsatta, yer aldığı her platformda dile getirmiştir. Mevcut ve gelecek nesiller için adil bir düzen ve toplum adına, bilimin ışığında verdiği mücadelesini yaşamı boyunca sürdürmüştür. Kaya, akademik çalışmaları yanında sendikal çalışmalara da yoğun destek vermiş, çok sayıda sendikanın eğitim çalışmalarına katkı sunmuştur.

2014 yılına Profesör Dr. unvanı alan Kaya'nın akademik çalışmalarının örgütlenme özgürlüğü, toplu eylem hakkı, temel bir insan hakkı olarak çalışma hakkı vb. konulara yoğunlaştığı görülmektedir. Bu doğrultuda kendisi tarafından sıklıkla dile getirilen adalet tanımıyla da uyumlu bir şekilde hakka saygı, haktanırlık, haklılık, doğruluk ve dürüstlük çerçevesinde insan onur ve haysiyetine yaraşır bir çalışma yaşamının gerçek kılınması Kaya'nın eserlerinin temel çerçevesini oluşturmaktadır. Kaya, 21 Nisan 2022 tarihinde çok erken bir şekilde aramızdan ayrılmış, öğrencileriyle, mesleğiyle ve dostlarıyla olan paylaşımını ve etik değerler temelinde yaşamla olan bağı, son ana kadar güçlü bir şekilde sürdürmüştür.

Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın Başlıca Eserleri

Kitapları

- Kaya, P.A. ve Gültekin, F. (2020), Son Değişiklikleriyle İş Mevzuatı, 3. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kaya, P.A. ve Güler C. (2017), Uluslararası Sosyal Politika Teorisi, Normlar, Kurumlar, Sorunlar ve Güncel Gelişmeler, Kocaeli: Umuttepe yayınları.
- Kaya, P.A. (2014), Açıklamalı, Gerekçeli ve İçtihatlı 4857 Sayılı İş Kanunu ve Uygulamasında Gerekli Olan Belgeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya, P.A. (2014), Çalışma Hukukunda Eşitlik ve Ayrımcılık: Karşılaştırmalı Teorik Bir Bakış, Ankara: Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Kaya, P.A. (2014), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi, Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya, P.A. (2013), İş Hukuku: Temel Yasalar, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya P. A. (2009), Avrupa Birliği ve Türk İş Hukuku Bağlamında Eşitlik İlkesi, Bursa: Dora Yayınevi.
- Kaya P. A. (2009), İş Hukukunun Temel Yasaları, Bursa: Dora Yayınevi.
- Kaya P. A. ve Güneri N. (2006), Çalışma Mevzuatı Külliyyatı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya P. A. (1999), Uluslararası Çalışma Normları ve Türk İş Hukuku Üzerine Etkileri, Ankara: TÜHİS.
- Alper Y. ve Kaya P. A. (1995), Uluslararası Çalışma Örgütü ve Uluslararası Çalışma Standartları, Ezgi Kitabevi: Bursa.

Kitap Bölümleri

- Kaya, P.A. (2016), "Bireysel İş Hukuku", Sendikacılık Akademisi Ders Notları 4, Türk-İş: Ankara.
- Kaya, P.A. (2016), "Toplu İş Hukuku", Sendikacılık Akademisi Ders Notları 4, Türk-İş: Ankara.
- Kaya, P.A. (2015), "Bireysel Çalışma İlişkilerinin Düzenlenmesi", Deniz Kağncıoğlu (Ed.), Çalışma İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, P.A. (2015), "Bireysel Çalışma İlişkilerinin Sona Ermesi", Deniz Kağncıoğlu (Ed.), Ünite 5: Çalışma İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, P. A. (2014), "Uluslararası Sosyal Politikanın Kavramsal Çerçevesi ve Metodolojisi Üzerine Bir Not", Pir Ali Kaya (Ed.), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya, P.A. (2014), "ILO ve Uluslararası Çalışma Normları: ILO'nun Kuruluşu, Yasal Statüsü, Kabul Ettiği Normlar ve Denetim Mekanizması", Pir Ali Kaya (Ed.), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.

- Kaya, P.A. (2014), “Çalışma Hayatında Ayrımcılık: Ayrımcılık Kavramı Türleri ve Ayrımcılığın Yasaklanmasına İlişkin Uluslararası Düzenlemeler”, Pir Ali Kaya (Ed.), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya P.A. (2000), “Küreselleşme Süreci'nin Değerlendirilmesinde ILO'nun Tavrı”, Veysel Bozkurt (Der.), Küreselleşme'nin İnsani Yüzü, Bursa: ALFA.

Makaleleri

- Kaya, P. A. & Ertuğrul Yılmaz, İ. U. (2017). Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Çalışma Hakkı. Journal of Social Policy Conferences, 55-80.
- Kaya, P. A. ve Güler, C. (2017). Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Toplu Eylem Hakkı, Journal of Social Policy Conferences,105-126.
- Kaya, P.A. (2016), “Kıralık İşçi: Özel İstihdam Bürosu (Meslek Edinilmiş Kurum) Aracılığıyla Geçici İşçi Çalıştırma Hakkında 6715 Sayılı Kanun Değerlendirmesi”, TÜMTİS Dergisi, Sayı:37.
- Kaya, P.A. (2015), “Çalışma Hakkı Kapsamında Memurun İş Güvencesi Üzerine Kısa Bir Değerlendirme”, Kamuda Sosyal Politika, Yıl:8 Sayı:33.
- Kaya P.A. (2015), “Anayasa Mahkemesi'nin 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun Bazı Hükümlerinin İptaline İlişkin 22 Ekim 2014 Tarihli Kararının Sendika Özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi” Karatahta İş Yazıları Dergisi, 1(1).
- Kaya, P.A. (2014), “Impact of ILO Convention Concerning the Protection of Wages No:95 on the Turkish Labour Law”, İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi.
- Kaya, P.A. (2014), “Liability of Employer to Protect Worker in Turkish Labour Law (Responsibility for Occupational Health and Safety Measures) and Relevant Legal and Criminal Liabilities” Çalışma ve Toplum (43).
- Kaya, P. A., Bıçkıcı D.ve Çüçen A (2008), “The Principle of Equal Treatment in labour laws of European Union”, Kaygı Uludağ Üniversitesi. Fen Edebiyat Felsefe Dergisi, sayı:10, Bahar.
- Kaya P. A. (2007), “Avrupa Birliği İş Hukukunda Eşitlik İlkesi”, (Cahit Talas Anısına: Güncel Sosyal Politika Tartışmaları) Ankara Üniversitesi SBF, 595, 2007.
- Kaya P. A. (2006), “Karşılaştırmalı Çalışma Hukukunda Toplu İşten Çıkarma”, (Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armağan) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 55 (1), 2006.
- Kaya P. A. (2005), “Türk-İş Hukukunda Kıdem Tazminatı Fonu Tartışmaları”, İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,7 (1).
- Kaya P. A. (2002), “Sendika Özgürlüğü Açısından 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası'nın Değerlendirilmesi” Çimento İşveren, 16 (3).
- Kaya P. A. (2001), “2000'li Yıllarda Türkiye'nin ILO Serüvenine Kısa Bir Bakış”, Çimento İşveren, 16 (15).

- Kaya P. A. (2001), “İş Güvencesi: Türk Çalışma Mevzuatındaki Düzenleme, 158 Sayılı ILO Sözleşmesi ve Temmuz 2000 Tarihli İş Güvencesi Yasa Taslağının Kısaca Değerlendirilmesi”, Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 20 (1-2).
- Kaya P. A. (2000), “Termination of Employment: A Case Study of Turkish Labour Law to Compare ILO Convention No:158”, Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 15 (2).
- Kaya P. A. (1998), “Eşel-Mobil Ücret Uygulaması ve Türkiye Gerçeği”, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, 22 (105).
- Kaya P. A. (1996), “Kamu Sektöründe Çalışma İlişkileri”, Sabahattin Zaim’e Armağan, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 1994/B3, C-1-4.
- Kaya P. A. (2005), “Çalışma Hukukunda Eşitlik, Kavramsal Çerçeve, Uluslararası Belgelerde ve Türk-İş Hukukundaki Yeri”, Mercek, 10 (38).
- Kaya P. A. (2003), “4857 Sayılı İş Yasasını Türk İş Hukukunda Meydana Getirdiği Yenilikler” İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 5 (2).
- Kaya P. A. (2002), “Türkiye’de İş Güvencesi Sorunsalı ve Bilim Komisyonunun Hazırladığı Yasa Tasarısı Üzerine Düşünceler”, İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,4 (2).
- Kaya P. A. (2000), “Sosyal Adaletin Teorik Çerçevesi Üzerine Bir Değerlendirme”, Prof. Dr. Nusret Ekin’e Armağan, Ankara: TUHİS.
- Kaya P. A. (2000), “Standart Dışı Çalışmanın Endüstri İlişkileri Üzerine Etkisi”, Prof. Dr. Nurhan Akçaylı’ya Armağan, Bursa: Alfa.
- Kılıkış İ.-Kaya P. A. (2000), “Tarım ve Orman İşçilerinin İş Kanunu Kapsamına Alınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağının Sosyal Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Nurhan Akçaylı’ya Armağan, Bursa: Alfa.
- Kaya P. A. (1999), “Türk Çalışma Mevzuatının Geliştirilmesinde Çalışma Meclislerinin Katkısı”, İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,1 (1).
- Kaya P. A. (1998), “Çalışma Mevzuatının Geliştirilmesinde ILO Normlarının Etkisi”, Prof. Dr. Metin Kutal’a Armağan, Ankara: TUHİS.
- Kaya P. A. (1998), “ILO Norms and Their Effect on the Turkish Labour Laws”, Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 16 (3).
- Kaya P. A. (1992), “OECD Ülkelerinde Özel İstihdam Programları” (Derleme), Sosyal Siyaset Aylık Bilim Dergisi, 1 (7).
- Alper Y. ve Kaya P. A. (1990), “Sosyal Güvenlik ve Halkla İlişkiler”, Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 11 (1-2).

Ulusal ve Uluslararası Kongrelerde Sunulan Tebliğleri

- Kaya, P.A. (2019), “ILO’nun 100. Yılında 111. Sayılı Sözleşme: Türkiye ILO İlişkileri Açısından Bir Değerlendirme”, Aziz Çelik, Deniz Beyazbulut, Zeynep Kandaz (Der.), ILO’nun 100. Yılı Çalışma Hakları ve Çalışmanın Geleceği Uluslararası Konferansı, İstanbul: DİSK-AR.

- Kaya, P.A. (2013), “Uluslararası Normlar Bağlamında Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun Değerlendirilmesi”, V. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu (5), İstanbul.
- Kaya P.A. (2013), “6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda İşverenin Yükümlülükleri”, İş, Güvenlik, Yaşam 5. Zirve, Hilton, Bursa.
- Kaya P.A. (2013), “6331 Sayılı Kanuna Göre İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri”, 2. İş, Güvenlik ve KKD Uygulamaları Paneli, Sheraton, Bursa.
- Kaya P.A. (2012), “6331 sayılı Kanun İşveren ve İşçinin Yükümlülükleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Alanındaki Son Yasal Yenilikler” BTSO- Per Yön.
- Kaya P. A. (2009), “İnsan Haysiyet ve Onuruna Yakışır İşin Uygulanabilirliği”, Türk-İş, Bursa.
- Kaya P. A. (2009) “İşverenin İşçiyi Koruma Borcu Olarak İş Sağlığı ve Güvenliği: İşverenin İşçiye Karşı Hukuki ve Cezai Sorumluluğunun Bir Parçası Olarak Eğitim Verme Yükümlülüğü”, 23. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası, 8-10 Mayıs 2009, Bursa.
- Kaya P. A. (1998), “Kamu Görevlileri Sendikalarının Hukuki Dayanakları,” Uludağ Üniversitesi., Bursa.

Pir Ali Kaya Anısına Yazılar

Erken giden bir dostun ardından:

“Öldüğünden haberi yok fotoğraflarının”

Aziz ÇELİK²

Hayat nasıl acımasız ve öngörülmez. İnsanı sevgili arkadaşının ardından yazmak, onun anısına bir sayı için dergi editörlüğü yapmak zorunda bırakıyor. İnsanın erken giden bir dostunun, arkadaşının, yaşıtının ardından yazması ne zor!

Bu yazıyı nasıl yazacağım diye düşünürken Pir Ali Kaya ile birlikte katıldığımız son toplantıdaki fotoğrafımız geldi gözümün önüne, Murathan Mungan'ın “Nasıl da kayıtsız gülüyorsun hayata/Öldüğünden haberi yok fotoğraflarının” dizeleriyle birlikte.

İyi ki fotoğrafları öldüğünü bilmiyor sevdiklerimizin, dostlarımızın. Onları hep gülümseyişleriyle hatırlayabiliyoruz...

Ben de Pir Ali'yi DİSK tarafından düzenlenen ILO 100. Yıl Konferansında aynı oturumdaki fotoğrafıyla hatırlıyorum. Fotoğrafın sağ ucunda Pir Ali Kaya'nın çok sevdiği Metin Kutal Hoca. Sağında ve solunda Betül Urhan ve ben. Dördümüz de mütebessim. Pir Ali hepimizden mütebessim. Kim bilir bu gülümseyişle hatırlansın istedi...

Bu dünyadan bir Pir Ali Kaya geçti.

Erken, sessiz, sitemsiz, apansız...

Akademi, sosyal politika ve çalışma ekonomisi camiası sosyal bilimlere tutkuyla bağlı, işini layıkıyla yapan bir akademisyeni,

İşçiler, sendikalar emeği odak noktasına koyan kıymetli bir iş hukukçusunu,

Öğrencileri titiz bir hocayı, sabırlı bir yol göstericiyi,

Ben sevgili arkadaşımı, hasta yatağında bile dayanışma inceliğini unutmayan, vefalı bir dostumu yitirdim.

² Kocaeli Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi

Soldan saęa: Aziz elik, Pir Ali Kaya, Betül Urhan ve Metin Kutsal
11 Mayıs 2019'da DİSK tarafından düzenlenen ILO 100. Yıl Konferansında

Hepimiz iyi bir insanı yitirdik.

Pir Ali Kaya çok erken, en verimli çağında gitti. Geride işçi hakları, eşitlik ve adalet, ayrımcılıkla mücadele uğruna yazılmış onca eser, hayatlarına değdiği nice öğrenci, onun eksikliğini her daim hissedecek meslektaşlar ve dostlar bıraktı.

Akademinin giderek çoraklaştığı zamanlarda ısrarla sosyal bilim yapan, inatla işini iyi yapan, çalıştığı konuların hakkını veren titiz bir sosyal bilimciydi. En son anına kadar sağlık durumu el vermemesine rağmen derslerini devam ettirmiş, toplu iş uyuşmazlıklarını çözmek için arabulucu toplantılarını yapmıştı.

Çalışma ekonomisi alanından gelip iş hukuku alanında uzmanlaşmıştı. Çok istediği ve bu alanda yetkinliği tartışma konusu olmadığı halde doçentliğini iş hukuku alanından alamamıştı. Akademinin su sızdırmaz duvarları yüzünden mi diyelim, mesleki katılıklar mı diyelim. Olmamıştı işte. Doçentliğini sosyal politika alanından almıştı. Bunun içinde bir ukde olduğuna tanığım.

Ülkemizde uluslararası çalışma hukuku alanında çalışan az sayıda sosyal bilimciden biriydi. Bu alandan özgün eserler verdi. Ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik en hassas olduğu konulardı. Bunda hayat tecrübesi, sosyal kökenlerinin çok etkili olduğunu söylemek mümkün.

İş hukukunun, çalışma hukukun işçilere özgülenmiş bir hukuk dalı olduğuna inanırdı. Nesnel bir bilim insanıydı ama nötr ve tavırsız değildi. Tavrını sesini

yükselterek değil, sükûnetle ama ısrarla ve inatla ortaya koyardı. Muhalifti ve muhalifliği ve aykırı düşünmeyi bilim insanlığının gereği sayardı.

Çok sayıda işçi-sendika eğitiminde işçilerin hukukunu anlattı. Bilimsel toplantılarda sunduğu tebliğlerde, yazdığı makale ve kitaplarda işçilerin, ezilenlerin, ayrımcılığa uğrayanların haklarını savundu. Arabulucu olarak katıldığı toplantılarda sorunları çözmek için harcadığı çaba ve sabrıyla bilinirdi.

Çalışma hakkı, toplu eylem hakkı, eşitlik ve ayrımcılık, karşılaştırmalı sosyal politika, uluslararası çalışma hukuku konularında onlarca makale ve kitap yazdı. Son çalışmalarından biri DİSK'in düzenlediği ILO 100. Yıl Uluslararası Konferansına sunduğu ILO'nun 111 sayılı ayrımcılık sözleşmesi kapsamında Türkiye-ILO ilişkilerini ele aldığı bildirisiydi. Bu bildirisinde 1402'liklerden barış akademisyenlerine kadar çalışma hakkı ihlal edilen akademisyenleri ele almış ve ihraçların hukuksuzluğunu 111 sayılı ILO sözleşmesi ve yargı kararları çerçevesinde ortaya koymuştu. Bu konudan çok mustarıptı. Aralarında arkadaşlarının, hocalarının da olduğu barış akademisyenlerinin yaşadığı hukuksuzluğu bir türlü kabullenemiyordu. DİSK'in ILO 100. Yıl Uluslararası Konferansı hazırlıkları kapsamında kendisinden çalışma hakkı ve akademik ihraçlar bağlamında bir çalışma istediğinde memnuniyetle kabul etmişti. Sanırım bu basılan son bilimsel çalışması oldu.

Pir Ali Kaya'yı bilimsel titizliği yanında tok sözlülüğü, dik duruşu ve bilim insanı onuru ile hatırlayacağım. Haksızlığa karşı eşitlik ve adaletten taviz vermeyen duruşuyla...

Pir Ali'yi dostluğu ile hatırlayacağım, kadirşinaslığı ile...

Akademide yıllarca yaşadığım ayrımcılık sürecinde, ayrımcılığa karşı mücadelede tereddütsüz hep yanımdaydı. Hasta yatağından dayanışma mesajını, hasta haliyle bir an önce yetiştirmeye çalıştığı jüri raporunu unutmam mümkün değil.

Artık uzun telefon görüşmelerimiz olmayacak. Uludağ'da jüriye giderken beni Mudanya iskelesinden alamayacak, sabah çorba içerken hararetle sohbetlerimiz olmayacak. Tez izleme ve savuma toplantıları öncesinde uzun kritiklerimiz de. Daha iyi çalışmalar beklediğimiz öğrencilerimizin motivasyonunu nasıl artırabilir üstüne de hasbıhal de edemeyeceğiz artık.

Nazım Hikmet *Ölüme Dair* şiirinde şöyle diyor:

Bir eski Acem şairi:

«Ölüm âdildir» — diyor, —

«aynı başmetle vurur şabı fakiri.»

Biliyorum,

ölümün âdil olması için

hayatın âdil olması lâzım, diyorsunuz...

Ölüm adil değil biliyoruz. Öyle olsaydı, anne babalar çocuklarının, abiler kız kardeşlerinin, kalanlar dostlarının ardından ağıt yakmak, ağlamak, yazmak zorunda kalır mıydı?

Pir Ali Kaya hayatın adil olması için düşündü, yazdı ve uğraştı. Ölüm onu en verimli çağında kopardı aramızdan.

Yoğun bakıma kaldırıldığı gün bölüm çalışma arkadaşı Dr. Faik Emirgil'i çağırması yanına. Konuşamadığı halde okulla ilgili idari işler ve yüksek lisans öğrencisiyle ilgili bir konuda kâğıda bir şeyler yazmış. Nazım'ın dediği gibi "giderayak işleri vardı bitirilecek" ama bitiremedi...

Onu Nazım Hikmet'in dizeleriyle uğurlamaktan başka bir şey gelmiyor elden, yattığın yer incitmesin sevgili arkadaşım...

*Giderayak işlerim var bitirilecek,
giderayak.*

*Ceylanı kurtardım avcının elinden
ama daha baygın yatar ayılamadı.*

*Kopardım portakalı dalından
ama kabuğu soyulamadı.*

*Oldum yıldızlarla başır neşir
ama sayısız bir tamam sayılamadı.*

*Kıyudan çektim suyu
ama bardaklara konulamadı.*

*Güller dizildi tepsiye
ama taştan fincan oyulamadı.*

Sevdalara doyulamadı.

*Giderayak işlerim var bitirilecek,
giderayak.*

Keyifli ve İz Bırakan Bir Yolculuk Oldu...

Memet ZENCİRİRAN³

Hatırlamalar Bölük Pörçük, Dağınık. Tıpkı Hayat Gibi

Bu yazı, bir yolculuk hikâyesi: Başlangıcını Pir Ali Hoca ile tanışmamızın oluşturduğu ve sonrasında uzun yıllar devam eden bir yolculuğun, kendi bakış açımdan yansıtılması. Bu yüzden yazıda biraz Pir Ali Hoca, biraz da kendim var. Geçmişe dönüp baktığımda zihnimde belirenler, değişik anlardan oluşuyor. Bir yönüyle Pir Ali Hoca ile birlikte yaşanan süreçlere yönelik hatırlamalar. Bu yüzden yazı da biraz bölük pörçük, dağınık. Tıpkı hayat gibi...

Hikâye Nerede Başladı

Pir Ali Hocayı ilk nerede gördüğümü çok net hatırlıyorum. Bursa Uludağ Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde öğrenciydim. Nurhan Akçaylı Hoca, derslere asistanları ile birlikte kalabalık bir şekilde gelirdi. Asistanlarından biri de Pir Ali Hocaydı. Sonrasında öğrenciyken sınavlarıma gözetmen olarak da girmişti. Okulun en büyük sınıfı olan A1 nolu sınıfı. Hoca gözetmen, ben öğrenciydim. "Peki, bu karşılaşmalarda ilk dikkatimi çeken neydi" diye düşündüğümde aklıma şu geliyor: "Hani çakı gibi derler ya", Hoca öyleydi. Her daim özenli bir saç kesimi ve tıraş, Hocanın alamet-i farikası olan desenli bir ceket ve kumaş pantolon. Her daim şık, her daim genç. Hep de böyle kaldı. Hani, şöyle bir düşündüğümde Hocayı kirli sakalla, özensiz bir şekilde gördüm mü diye düşündüğümde, hatırlamıyorum. Saç, sakal tıraşı hep özenli, kıyafetleri her daim ütülü ve formele yakındı, kot pantolon vs. giydiğinde bile kıyafet uyumu ve özeni çok belirgindi.

1994 yılında öğrenciliğim bitti ve 1995 yılında bölüme asistan olarak girdim. Yönetim ve Çalışma Sosyolojisi Anabilim Dalı'nda Veysel Hoca (Bozkurt) ile çalışacaktım. Yine ilk hatırlamalar Veysel Hocanın yakınına yönelik. Pir Ali Hoca, Veysel Hocaya çok saygı duyardı. Hukukları oldukça iyiydi. İlk diyaloglar, ilk sohbetler, Veysel Hoca vasıtasıyla kuruldu...

Kısa Bir Oda Arkadaşlığı

Asistanlığımın ilk döneminde Pir Ali Hoca ile bir yıl kadar aynı odada kaldık. Bir yönüyle kısa sürede olsa, oda arkadaşlığı yaptık. Bu dönem dikkatimi çeken ne oldu diye düşündüğümde, Hocanın hoş sohbet oluşu diyebilirim. Akademik hayatta

³ Bursa Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi

ciddi bir duruşu vardı. Derslerde sertti, mesafeliydi. Özel alanda ise bambaşka bir Pir Ali Kaya söz konusuydu. Öğrencilerin sorunlarına duyarlı olan, ilgi gösteren, bunun yanında öğrencilerle saatlerce sohbet edebilen bir yapısı vardı. Hoca öğrencilerle olan sınıf dışındaki ilişkisinde duyarlı, yardımsever ve hoş sohbetti. İhtiyacı olan öğrencilere yönelik iş ve staj konusunda yardım çabalarına da çok defa şahit olduğumu belirtiyim. Biraz da tebessüm ederek bu noktada şunu belirtmeliyim: Tanıyanlar bilir, Hocanın samimi olduğu kişilerle uzun telefon konuşmaları meşhurdur. Benimle de kendisine yakın olan kişilerle de bir telefon konuşması 45 dakika altına düşmediği gibi, 1,5-2 saate ulaştığı da olurdu. Bu sürenin ağırlıklı konuşanı Pir Ali Hocaydı. Bunu şu amaçla da söylüyorum: Hoca dostları arasında hoş sohbetti ve uzun uzun konuşurdu...

İlişkiler 1: Alt Dönemden Sevdiği Meslektaşları ile İlişkiler

Peki, bizlerle, yani alt dönemdekilerle ve alt dönemden kendisine yakın gördükleriyle ilişkisi nasıldı diye düşündüğümde de yine ilk verebileceğim cevap hoş sohbet oluşuydu. Saatlerce hayata, insanlara, siyasete yönelik konuşabiliyor ve kendini dinletebiliyordu. Bizlerle olan ilişkisini bir akademisyen ilişkisinden çok, yakın bir tanıdık/ dost/ akrabalık ilişkisi içerisine oturtmaya çalıştığını söyleyebilirim. Yakın çevresinden olan dostları/ arkadaşları olarak, Hocaya bazen “ağa”lık boyutu olduğuna yönelik de takılırdık. Sevdiklerine yönelik paternalist tarafı ağır basıyordu: Koruyucu, kollayıcı, destekleyici. Yeri geldiğinde de onları koruma adına kavgacı olduğunu söyleyebilirim. Kişilik olarak da çok eli açık, cömert biriydi.

Eli açıklıktan söz açılmışken, Hocayla birlikte gidilen yemeklerde, hesabı Hocanın ödediğini vurgulamaya gerek yok sanırım. Evet, kalabalık bir grupla da gitsek, sürekli hesabı kendisi öderdi. Artık, birkaç defa üst üste gidilince biraz da kavgacı ederek hesap ödemişliğimiz az da olsa söz konusuydu.

Yemek zevki üst düzeydeydi. Özellikle et yemekleri konusunda uzmandı, onu söyleyebilirim. Bursa’daki birçok iyi lokantayı Pir Ali Hoca sayesinde öğrendiğimi belirtebilirim. Bunu şunun için de söylüyorum. Kişilik özelliği olarak fazla detaycıydı. Akademik hayatında da özel hayatında da işin iyi yapılmasını önemsiyordu ve işi iyi yapan yerleri özellikle arayıp da buluyordu. Bekârlık dönemlerinde, Çarşamba bölgesindeki apartmanın en üst katındaki evine gitmişliğimiz de yemeğini yemişliğimiz de vardı. El becerisi de iyiydi ve iyi yemek yapardı. Bunu da belirtmiş olayım...

İlişkiler 2: Sevdikleri, Saydıkları

Kimleri severdi ve saygı duyardı? Ali Yaşar Hocaya (Sarıbay), büyük saygı duyardı. Hem entelektüel birikimine hem de kişiliğine büyük saygısı vardı. Hocayla yemeğe çıkmayı, sohbet etmeyi çok severdi. Ali Yaşar Hocanın, Pir Ali Hocada çok özel bir yeri vardı. Derda Hoca (Küçükalp) ile çok özel bir hukuku vardı. Birbirlerinin nikâh şahitliğini de yapmışlardı. Bir kardeş gibi gördüğünü

söyleyebilirim. Derda Hocayı çok sever, akademik yetkinliğine de büyük saygı duyardı. Ferudun Hocayı (Yılmaz) çok severdi. Onunla zaman zaman sohbet etmek, yemek yemek, konuşmak Hoca için çok keyifliydi. Kişiliği ve akademisyenliği ile ilgili hep çok olumlu konuşurdu. Aziz Çelik Hocayı çok sever, akademisyen olarak çok beğenir, bir dost olarak görürdü. Son yıllarda Aziz Hoca'nın akademisyen olarak uğradığı haksızlıklar konusunda bir şey yapamamanın sıkıntısını da çok dile getirirdi. Ahmet Makal Hoca'nın kişiliğine, entelektüel birikimine ve akademisyenliğine büyük saygısı vardı, sözü geçtiğinde bunu sıklıkla vurgulardı. Veysel Hocaya (Bozkurt) büyük saygı duyardı. Bölümde çok sıkıntılı günler geçirdiği dönemde Veysel Hoca, Pir Ali Hocaya sürekli destek olmuş ve kollamıştı. Pir Ali Hoca, normalde ilişkilerinde mesafeye çok dikkat ederdi; bu konuda tek istisnayı Veysel Hocaya yaptığını söyleyebilirim. Veysel Hoca, Pir Ali Hocayı öğrencilik günlerinden tanır ve severdi. Bu nedenle kendisine zaman zaman da "Alican" diye hitap eder, takılırdı. Pir Ali Hoca, bu hitabı saygıyla karşılardı. Başka birisinin Hocaya, böyle hitap etmesi düşünülemezdi bile.

Mesut Gülmez Hocayı severdi. Mesut Hoca'nın, birçok önemli konu yanında Sosyal Haklar, Uluslararası Sosyal Politika konularında da önemli çalışmaları vardı. Pir Ali Hoca da İş Hukuku yanında bu konularda da önemli çalışmalar yaptı. Bir yönüyle aynı meselelerden ızdırap duyan bir kalem arkadaşlığı. Mesut Gülmez Hocayı sever; akademik olarak saygı duyar; bu saygısını da zaman zaman dile getirirdi. Pir Ali Hoca'nın akademik hayatında ve akademisyenliğe bakışında en büyük etkisi olan isim, şüphesiz ki, Metin Kutal Hocaydı. Pir Ali Hoca'da çok çok özel bir yeri vardı. Metin Hoca, İş Hukuku alanının efsane isimlerden biriydi. Pir Ali Hoca'nın, hocalığını da yapmış, jürilerinde de yer almıştı. Pir Ali Hoca, Metin Kutal Hoca'nın akademik duruşuna, alandaki hâkimiyetine, akademik üslubuna ve insani yaklaşımına saygı duyardı. "Hani, Pir Ali Hoca için, Hoca'nın akademik ustası kim" dense, cevap kesinlikle Metin Kutal Hoca olurdu. Çok büyük saygısı, çok büyük hayranlığı vardı. Hayatı boyunca da her ortamda bu saygısını dile getirdi...

Ceyhun'u (Güler) çok sever, akademisyen olarak çok beğenir ve büyük saygı duyardı. Ceyhun, bölümümüze lisansüstü eğitim için başka bir üniversiteden gelmişti ve doktora bitince ayrılacaktı. Hocayı asiste etmesi için görevlendirildi. Bir asistandan çok daha fazlası olduğunu kesinlikle söyleyebilirim. Hoca'nın el yazısı ile yazdıklarını bilgisayara aktarmaktan tutup, her konuda Hocaya destek verdi. İlişkileri bir abi kardeş ilişkisi gibiydi. Fatih (Gültekin), bölümde İş Hukuku Anabilim Dalı'na asistan olarak girdi. Dolayısıyla doğrudan Pir Ali Hocayla çalışıyordu. Fatih de çok çalışkandı. Hocayı asiste etmede o da bir asistandan çok daha fazlasıydı, Hocayla yakın bir diyalogu oldu. Pir Ali Hoca'nın birlikte çalıştığı kişilere yönelik paternalist tarzına çok defa şahit olmuşumdur. Bölümde, kendileri farkında olmasa da onları korur ve haklarına sahip çıkardı; Fatih için de arkasından çok koruyup kolladığını söyleyebilirim. Bölümde Şenol'a (Baştürk) çok saygı duyduğunu, akademik olarak çok beğendiğini, benimle diyalogunun gerilimli olduğu dönemlerde anabilim dalı ilişkisinin Şenol Hoca üzerinden yürüdüğünü söyleyebilirim. Yine genç kuşaktan

Burak Faik'i (Emirgil) insan olarak sevdiğini, akademik yönden ve kişilik olarak çok beğendiğini de belirtebilirim. Özlem Hoca (Işığışçok) ile odaları yan yanaydı. Bir yönüyle komşulardı. Komşuluk hukuku gereği çay kahve muhabbetleri yaparlardı; belki de bölümde en sık görüştüğü kişilerdendi ve insan olarak da Özlem Hocayı severdi.

Doğru Bildiğini Söyler, Bedelini de Öderdi

Pir Ali Hocanın en önemli özelliklerinden birinin, başına ne gelecekse gelsin doğru bildiğini söylemesi olduğunu ifade etmeliyim. Bu konuda çok bedel ödediğine de yakından şahidim. Gerek bölümdeki toplantılarda gerek akademik camianın bir araya geldiği ortamlarda yanlış gördüğü şeyleri açıkça dile getirir, yeri geldiğinde tartışmaktan kaçınmaz, bu uğurda sonraki süreçte yaşanacak gerilimleri de göze alır.

Pir Ali Hoca: Hem Sever Hem de Kavgasını Eder. Böyle İste!

Pir Ali Hoca, farklı bir ekolden geliyordu. Bölümü kuran, ağırlığını İstanbul Üniversitesinden hocaların oluşturduğu kuşağın son temsilcilerindendi. Doktora yeterliliğini, bölümün en önemli isimlerinden, saatler süren bir sınav sonrasında almıştı. Doktora tezinde de yine alanın en önemli isimlerinden oluşan bir jüriye girmişti. Bütün aşamaları bileğinin hakkıyla geçmişti. Bu kuşağın önemli özelliklerini de üzerinde taşıyordu. Benim tarzım biraz daha farklılık içeriyordu. Hem öğrenciye yaklaşımımızda hem de lisansüstü sınavlardaki tarzımızda önemli farklılıklar bulunmaktaydı. Ayrıca, Hoca da ben de anabilim dalı konusunda çok hassastık ve bu uğurda zaman zaman çatışıyorduk. Bu kaçınılmaz, aşamayacağımız bir durumdu. Çünkü zaman zaman kaçınılmaz olarak karşı karşıya geliniyordu. Bu nedenlerle son yıllarda Hoca ile olan ilişkimiz bazen iyi bazen de gerilimli bir şekilde geçti.

Örneğin, bir keresinde karşılıklı eleştirileri biraz abartmıştık ve bundan rahatsız da olmuştum. Pir Ali Hocanın yanına gittim ve aramızda bir sorun varsa halletmemiz gerektiğini söyledim. Aldığım cevabı hiç unutmam: “Seni kardeşim gibi severim Memet. Seninle bir sorunum yok, olsa söylerim zaten!” Bu nokta Pir Ali Hocayı anlama açısından çok önemli. Hocanın beni sevdiğini biliyorum. En gerilimli olduğumuz dönemlerde arkamdan hep iyi konuştuğu da defalarca bana aktarıldı. Ki ben de düşündüklerimi/eleştirilerimi Hocanın yüzüne söylerdim. Hocaya saygım da bakıydı. Hocanın beni sevmesine rağmen, anlaşılmadığımız noktalarda yüzüme karşı son derece sert eleştirileri yapması da kişiliğinin bir parçasıydı. Hoca buydu: Ne kadar severse sevsin, saygı duyarsa duysun, kavga etmek gerektiğine inanıyorsa, kavgasını da ederdi...

Son bir yılında, yaşadığımız bir gerilim nedeniyle Hocayla, sadece karşılaştığımızda selamlaşıyor ve kısa kısa konuşuyorduk. Hocanın hastalığı da vardı. Ama Hocanın kavgacılığını bildiğimiz ve Hocayı tanıdığımız için hepimiz, hastalığını ciddi bir dinlenme süreci sonrası atlatacağını düşünüyorduk. Bir gün Derda Hoca

(Küçükalp) aradı ve Pir Ali Hocanın hastanede yattığını ve aramamın iyi olacağını söyledi. Haberim yoktu. Kendime de Pir Ali Hocaya da çok kızmıştım. Hemen aramıştım ve kendisine, hiç olmazsa bir tanıdık vasıtasıyla da olsa, hastane konusunda haber ulaştırmamasına sitem de etmiştim. Yaklaşık bir saat konuşmuştu. Hocayla bazen gerilimler yaşasak da benim için çok özel bir insandır. Hem insan olarak çok sever hem de akademisyen olarak büyük saygı duyarım. Sıcak ve samimi bir konuşma olmuştu. Hastaneden çıktıktan sonra (ziyarete izin vermiyorlardı) yemek yeme konusunda da anlaşmıştık.

Son Karşılaşmalar

Hastaneden çıktıktan sonra yaklaşık 2,5 saat süren bir yemekte buluştuk. Gayet keyifli, uzun ve detaylı bir sohbet sonrası ayrıldık. Hesabı tabii ki Pir Ali Hoca ödedi. Aksi düşünülemezdi bile...

Son görüşmelerimizin biri okulda oldu. Bir toplantıya da gitmemiz gerekiyordu. Hocayla koridorda karşılaştık. Hoca, epey yorgun gözüküyordu. Hocayı, odama davet ettik. Ben, Aşkın Hoca (Keser) ve Şenol Hoca (Baştürk) vardı. Üçümüz de Hocanın o durumda okula gelmesine, derse girmesine çok kızmıştık. Derslerine bizim de girebileceğimizi ve kendisinin gidip dinlenip, daha güçlü bir şekilde dönmesini beklediğimizi belirtmiştik. Üçümüz de derslerine girme konusunda çok samimiydik. Ama, yukarıda da belirttiğim şekilde Hoca önceki akademisyen kuşağının son temsilcilerindendi. Derse bizzat girme ve derslerin aksamaması konusunda çok hassastı. Hastanedeki son günlerinde bile derslerin aksamaması konusu üzerinde titizlikle durdu.

Çok Nitelikli Bir Akademisyendi

Hoca çok iyi bir akademisyendi. Çok çalışkan ve üretkendi. Çok detaycıydı, titizdi. Alanındaki gelişmeleri çok yakından takip eder, toplantı ve kongrelere katılırdı. Akademideki niteliksizliğe, akademik yönden vasat kişilerin önemli yerlerde bulunmasına çok kızdığını söyleyebilirim. İyi olduğunu düşündüğü akademisyenlere büyük saygısı vardı. Akademisyenlerde entelektüel boyutu çok önemsiyordu.

Hep Muhalif Olmak Önemli Özelliğiydi

Hocanın, en önemli özelliklerinden birini sonlara bırakmak istedim. Hocayı tanımlayacak en önemli boyutlardan biri, ezeli muhalifliğidir. Hocada, kesinlikle, bir iktidar alerjisi vardı. Bu muhaliflik, sadece siyasal iktidar olarak düşünülmesin. İktidar odaklarına karşı, özellikle hak arama noktasında muhaliflerden yana olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Biraz da tebessüm ederek bu boyutu biraz daha açmak isterim. Şöyle ki, son dönemlerde özellikle rektör yardımcılığı düzeyinde çok yakın arkadaşları görev aldı. Mehmet Yüce Hoca ve Ferudun Yılmaz Hoca, Pir Ali Hocanın sohbetinin olduğu, yemeğe gittiği, oturup çay kahve içtiği ve sevdiği isimlerdi. Özellikle taşeron/geçici statüdeki işçilerin sorunları olduğunda onların,

rektörlüğe karşı dilekçelerini yazdığını, hak arama taleplerinde onlara yol gösterdiğini, yardımcı olduğunu biliyorum. Bu noktada, her iki hocanın da Pir Ali Hocayı sevdiğini ve kendi dönemlerinde herhangi bir sorun yaşama noktasında, Hocayı uzaktan kolladıklarını da söyleyebilirim. Hoca, bu muhalif tavrı yüzünden akademisyenliği süresince herhangi bir idari göreve gelmedi. Hoca açısından bir önemi var mıydı? Tabii ki hayır, umurunda bile değildi. Bunu da özellikle belirtiyim.

Babalık, En Duygusal Boyutu

Pir Ali Hoca, duygusal biri değildi onu söyleyebilirim. Neredeyse 25 yıldan fazla zamandır tanıyorum; duygusal anlarına neredeyse hiç şahit olmadım. Kesin kuralları olan biriydi. Sevdiklerine karşı hoşgörülüydü, sevmedikleri kişilerle zorunlu bir ortam dışında zaten bir araya gelmez, aynı ortamda olmamaya özellikle dikkat ederdi. Çok uzun süren tanışıklığımızda, onun olağanüstü duygusallığına sadece bir kişide şahit oldum: Oğlu Mir Mehmet Çınar. Oğlundan söz açılınca, bahsederken, birlikteyken bambaşka bir ruh haline bürünüyordu. Adeta gözleri parlıyordu. Müthiş sefkatli, duygusal, sevgi dolu bir tavra sahipti...

Derin İzler Bıraktı

Ölümünü hiç beklemiyorduk onu söyleyeyim. Hoca, hayatı boyunca kavgacı ve dirençli biri olmuştu. Hastalık Hocayı zorluyordu ama hepimizdeki düşünce, bir süre dinlendikten sonra yine aramıza döneceği şeklindeydi. Ölümü hepimiz için şok edici oldu.

“Bir insan onu hatırlayan son kişi öldüğünde ölür” denir; Pir Ali Hocanın, hayatlarına dokunduğu çok sayıda kişinin, Hocayı hayatları boyunca hatırlayacaklarını/ hatırlatacaklarını söyleyebilirim. Bazı insanlar vardır. Hayattan sessiz sakin bir şekilde geçip giderler, ölümlerinden kısa bir süre sonra da unutulurlar. Adeta hiç yaşamamış gibidirler. Pir Ali Hoca, öyle biri değildi. Hoca, bulunduğu ortama damgasını vuran, renkli, hoşsohbet, baskın, kanlı canlı, yaşayan, ruhu olan bir karakterdi. Sevenlerinde derin izler bıraktığını söyleyebilirim. Kendi adıma konuşmam gerekirse hala hocanın hayatta olduğu gibi bir hâleti ruhiyeye sahibim. Bir şeyle uğraşırken, birden aklıma gelmesi sıklıkla oluyor. Odasının önünden geçerken, hâlâ kapı açılacakta Pir Ali Hoca ile karşılaşıp bazen sohbet edip, bazen de içeri de çay içmeye davet edecek gibi hissediyorum. Çok uzun yıllar sonra da hocayı tanıyan arkadaşlarımızla sanki bugünkü gibi konuşacağımızı biliyorum. Unutulmayacak çok güçlü bir karakter olduğunu tekrar ifade edeyim.

Fürüş Ferruhzad’ın “Kuş Ölür. Sen Uçuşu Hatırla” mısralarını çok severim. Hayatta geçirilen anların/vakitlerin/yaşananların ne kadar önemli olduğunu vurgular. Hocayla, geçirdiğimiz yolculuğun çok keyifli ve iz bırakıcı olduğunu söyleyebilirim. Bu dünyadan bir Pir Ali Kaya geçti: Hayatına dokunduğu insanlarda derin izler de bırakarak...

Pir Ali Hoca'nın Ardından

Şenol BAŞTÜRK⁴

“Prof. Dr. Pir Ali Kaya'yı 21 Nisan 2022 günü kaybettik”. Bu cümleyi yazabildiğime halen inanmakta zorluk çekiyorum. Buna rağmen, Hoca'nın hatırasına ait bir şeyler yazmayı da zorunlu görüyorum. Benim açımdan böyle bir yazıyı, duygusal yükleri yanında zorlaştıran başka bir tarafı daha var. Türk akademisindeki anı ve armağan kitapları geleneği, aslında Pir Ali Hoca'nın çok değer verdiği bir faaliyetti. Ancak bu formattaki kitaplarda geride kalanların, gidenlerin saygınlıklarına bir ağıt haline dönüşmesini fazla “sınıfsal” bulurdu. Bu tür çalışmaların sadece akademik araştırmaları içermesi gerektiğine inanırdı. Hoca'ya göre geride kalanlar saygılarını ifade etmek istiyorlarsa, abartılı ifadeler (bunların çoğunun da gülünç düzeyde samimiyetsiz olduğunu söylemişliği de vardır) yerine “emeklerini” ortaya koymalıydı. Hoca'nın bu itirazını bilmeme rağmen, hakkında birkaç şey söylemeye çalışacağım. Yazgı böyleymiş.

Pir Ali Hoca'yla tam olarak ne zaman tanıştığımı hatırlamıyorum. 1996'da bölüme öğrenci olarak girdiğimden itibaren Hoca'nın adını hep duyardım. Özellikle üst sınıflardaki öğrenciler, bölümümüzün kurucusu Prof. Dr. Nurhan Akçaylı asistanı Pir Ali Hoca'yı derslerinde yanından ayırmadığı için daha yakından tanıyorlardı. Ancak rahmetli Nurhan Hoca, benim üniversiteye girdiğim yıl emekli olduğu için Pir Ali Hoca'yla derslerde karşılaşma şansım olmadı. Daha sonra Hoca'nın uzun dönem askerliği başlamış olmalı. 2000 yılının sonlarında araştırma görevliliğim başlamasıyla, tam olarak tanışma anını bir türlü hatırlayamasam da Hoca ile ilgili daha somut anılarımın başladığını şimdi fark ediyorum. O dönemlerde Hoca bir yandan öğretim üyeliği kadrosu için mücadele veriyordu. Aynı zamanda İznik MYO'da İş Hukuku dersleri de vermeye başlamıştı. Bu dersin sınav hazırlıklarında bölüm, beni Hoca'ya yardımcı olmam için görevlendirdi. Kısa bir süre sonra Pir Ali Hoca öğretim üyeliği kadrosuna atandı ve ben de ona bir süre daha yardımcı olmaya devam ettim. Hoca, akademideki usta-çırak ilişkisine çok önem verirdi. Bu nedenle Hoca- asistan arasındaki ilişkiler O'nun açısından çok boyutlu anlamlara sahipti. Benim yaptığım ise sadece işlerini kolaylaştırmaya çalışmaktı. Bu yüzden Hoca'nın ilk asistanı benim demek mümkün değil. Sevgili arkadaşlarım Ulaş (Ertuğrul Yılmaz), Ceyhan (Güler), Zeynep (Aca), Faik (Emirgil) ve son olarak Fatih (Gültekin), Hoca'nın değer atfettiği usta – çırak etkileşimini içeren bir ilişkiyi daha yoğun kurma şansına sahip oldular.

Pir Ali Hoca'nın en öne çıkan özelliği, mücadelecı yapısıydı. Onunla ufak bir tanışıklığı olan herhangi birisinin, Hocanın kavgayı göze alan tavizsiz kişiliğini fark etmemesi imkansızdı. Bu yapısının en azından akademideki sosyal ilişkilerinde hissedilebilir bir gerilim türettiği gerçektir. Ki zaman zaman bu gerilimli ilişkiyle ben

⁴ Bursa Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi

de karşı karşıya kaldım. Ancak bu durumun, Hoca'ya has bir kişilik özelliği olduğu kanaatinde hiçbir zaman olmadım. Mücadeleci kişilik yapısına sahip olanlardan beklenenlerin tersine Pir Ali Hoca'nın bende yarattığı intiba aslında çok hassas ve kırılabilir bir kişiliğe sahip olduğu yönündeydi. Bu durumun bir çelişki yarattığını da düşünmüyorum. Aksine Hoca'nın mücadeleci yanının, kendi hayat deneyimlerinden türemiş bir tür praksise dayandığına inanıyorum. Pir Ali Hoca'nın hayatında gelenekler üzerine kurulu “onur” duygusunun her zaman önemli bir yeri vardı. Hoca'nın sosyal köklerinin bunu yarattığı düşünülebilir. Ancak ben, Hoca ile ilgili tamamen farklı düşüncelere sahibim. Bana kalırsa Hoca'nın benimsediği onur duygusunu merkeze alan değerlerin Weber'in tanımladığı cinsten “*stände (statii)*” ile ilgisi pek yoktu. Hoca'nın “değerleri” ön plana çıkaran gelenek – onur duygusu ilişkisinin daha çok Goffman'ın tanımladığı türden “total kurumlarla” olan ilişkisinden kaynaklandığını düşünüyorum. Hoca, bu tür kurumları, ihtiyaç duyulan ilkelerin oluşturulduğu odaklar olarak görüyordu. Hoca'nın tavizsiz yönü, büyük oranda bu ilkeleri bireysel olarak içselleştirdiğine / temsil ettiğine yönelik inancının pekişmesiyle doğru orantılıydı. Söz konusu ilkelere karşı gelindiğinde veya tartışmaya açıldığında (ki gündelik hayatta bu çok sık gerçekleşiyordu) Pir Ali Hoca'nın sert karşılıklar vermeyi bir zorunluluk olarak gördüğünü düşünüyorum. Hoca'nın hayatındaki değer çerçevelerini şekillendiren kurumların izlerinin tüm hayatına sindiği kanaatindeyim.

Pir Ali Hoca 12 Eylül öncesine denk gelen ilk gençliğini, bölgesel bir total kurum olarak değerlendirilebilecek yatılı öğrencisi olduğu Erzurum Anadolu Lisesi'nde geçirmişti. 1970'lerde sayıları bir hayli sınırlı olan Anadolu liseleri, bugün başlangıçtaki anlamını kaybetse bile o günlerde bir tür eğitimi “seçkinler” yetiştirmeye odaklanmıştı. Bu okullarda örneğin yabancı dil bilgisi gibi dönemin yüksek becerileri yanında; toplumsal seçkinliğin genç adaylarına bir ilkeler sistemi benimsetilmeye çalışılmaktaydı. Pir Ali Hoca bu erken gençlik döneminde, söz konusu ilkeler sisteminin ne kadar fazla vurgulandığını renkli bir şekilde anlatırdı. Hoca'nın bu ilkeleri güçlü biçimde içselleştirdiği bir gerçektir. Elbette dönemin politik koşulları da bunda bir etkidir. Ardından gelen 12 Eylül döneminin koşulları ile içselleştirdiği ilkeler arasındaki gerilimin Hoca tarafından sıklıkla dile getirildiğine şahidim.

Bana kalırsa “onur duygusunu” yaratan kurumsal ilkeler, akademik eğilimlerinin de yönlendiricisi oldu. Örneğin disiplinimizin iki önemli “kurumu” olan İstanbul Üniversitesi'ndeki sosyal siyaset geleneği ve Ankara Üniversitesi'ndeki Mülkiye geleneğine ayrı ayrı büyük saygı duyuyordu. Nitekim danışmanlığını yaptığı yüksek lisans tezlerinde öğrencilerine bu iki geleneğin önemli temsilcileri, Prof. Dr. Cahit Talas, Prof. Dr. Orhan Tuna ve Prof. Dr. Gerhard Kessler'i konu olarak vermesinin altında bu saygının izleri mevcuttur. Yine doktora döneminde bir yıl kadar ILO'nun Cenevre'deki merkezinde çalışmıştı. Bu dönem Pir Ali Hoca'nın ILO'ya kurumsal olarak büyük bir değer atfetmesine neden olmuştu. ILO, Hoca'nın hayatında hep merkeze aldığı değerleri temsil eden bir kurum olarak kaldı. Bir

keresinde göçmenlere yönelik sosyal politikalar ile ilgili yazdığım bir kitap bölümünde ILO'nun politikalarının etkisiz olduğu yönünde küçük bir eleştiride bulunmuştum. Hoca, buna beklemediğim büyüklükte bir tepki göstermiş ve ILO'nun kurumsal yapısındaki ayrıntıları ve gösterdiği çabaları göz ardı ettiğimi söyleyen uzun bir eleştiride bulunmuştu.

Bu kurumsal yönlendirmeli onur duygusunun, Hoca'nın akademik kariyerine iş hukuku alanında zorlu bir mücadeleyi göze alarak devam etme tercihinin arkasındaki motivasyon olduğuna da inanıyorum. Pir Ali Hoca'nın değerli Hocamız Prof. Dr. Kuvvet Lordoğlu danışmanlığında yazdığı yüksek lisans tezi, teknolojinin işgücü piyasalarına etkileri üzerineydi (bana kalırsa halen çok önemli bir konudur). Ancak Pir Ali Hoca, doktora döneminde ilgilerini tamamen değiştirmiş ve iş hukukuna yoğunlaşmayı tercih etmiştir. Bu kararda, Kuvvet Hoca'nın bölümümüzden ayrılmasının etkisi olduğu bir gerçektir. Ancak daha belirleyici olanın Pir Ali Hoca'nın yine kurumsal gelenekler – onur arasında kurduğu bağlantıyla ilgili olduğunu düşünüyorum. Nitekim Hoca'nın algıladığı biçimde hukuk, özelde de iş hukuku, bir tür ilkeler bilimidir. İlkelerin normatif yönüne yoğun bir ilgi duyuyordu. İş hukuku onun gözünde, adalet ve eşitlik gibi ihtiyaçlara evrensel standartlar kazandıracak bir “sosyal hukuk” alanıydı. Bu bakış açısı, çalışmalarının Türkiye'deki yerleşik iş hukuku araştırmalarından farklılaşmasına neden oluyordu. Doktora tezinde ILO'nun iş hukukunu şekillendirici rolünü merkeze alması ve sonrasında başta AB hukuku olmak üzere evrensel haklara odaklanması bu nedenle bir tesadüf değildir.

Hoca'nın büründüğü mücadelecilik mizacın, bu tercihler ile bağlantılı olduğuna inanırım. Bu tercihler, Hoca'ya doğru kabul ettiği değer ve ilkelere sıkı bağlılığın yönlendirdiği ve “saf hukuk” tarafından şekillendirilmiş bir akademik hayat rotası çizmiş olmalıdır. İlkelerin katı şekilde yorumlanmasına dönük gösterdiği eğilim, dediğim gibi gündelik hayatta Hoca'nın hayatını zorlaştırmıştır. Ayrıca 12 Eylül'ün hemen sonrasında oluşan akademik ortamın ve akademisyen tiplerinin (Pir Ali Hoca, bunu tanımlamak için Toplum ve Bilim Dergisi'nin 2000'lerin başındaki bir kapak konusunun başlığı olan “*Homo-academicus Alla Turca*”yı çok açıklayıcı ve eğlenceli bulurdu) kariyerindeki etkileri de göz önüne alındığında, mücadelecilik yapısını şekillendiren praksis daha net biçimde görünür hale gelir.

Pir Ali Hoca, edindiği ilkeleri gündelik hayattaki küçük ayrıntılara uygulama konusunda da bir inatçılığa sahip olmuştur. Bu durumun zaman zaman benim de dahil olduğum çok geniş bir mücadele edilecekler tarafı yarattığı da bir gerçektir. Hoca'nın akademik hayatına dahil olan çok sayıda insanın bundan kaçamadığına inanıyorum. Bu mücadelelerin büyük olanları yanında, oldukça küçük ve eğlenceli olanları da bulunurdu. Örneğin Hoca'nın sonucunda beni “akademik Amerikancılıkla” suçlayacağı küçük! tartışmalarımızdan birisi, makalelerde kullanılacak atf standartlarıyla ilgiliydi. Ben APA'nın yaygın kullanılmasının, yazmayı kolaylaştırdığını savunduğumda; dipnot tekniğinin tonu bayağı sert bir savusunu yapmıştı. Bu tartışmanın aramızda birkaç gün sürecek bir soğukluk yarattığını şimdi gözlerimi buğulandıran bir gülümsemeyle hatırlıyorum. Daha büyük gerilimlerimiz de

oldu elbette. Bunların başında bölümde çalışma sosyolojisinin ağırlığına ilişkin katı tutumu yatıyordu. Hoca, “saf hukukçu” bakışıyla uzantılı bir biçimde bölümde iş hukuku derslerinin sosyal politikayla birlikte bir ağırlık oluşturmasını savunuyordu. Bu tabloda sosyolojiye öğrencilerin zihninde teorik bir tartışma zemini sunması rolünü biçmişti. Bunun ötesine taşan “Çalışma sosyolojisi” biçimindeki bir alt-uzmanlığı önemsemiyordu. Sonucunda Memet Zencirkıran Hocamızla birlikte, Hocayı karşımıza alan bir tür disiplin kavgasına girmiştik. Ancak kavgası büyük de olsa küçük de olsa sonuçlanması, benzer şekilde bitiyordu. Eğer sürtüşme küçük ise birkaç gün; büyük ise birkaç hafta sonra odanın kapısı çalınır, Hoca alıştığım sevecenliği ve yarı alaycılığıyla içeri girer, uzun süren açıklamasından sonra, kendisinin nasıl da haklı; benim de haksız olduğuma iknaya çalışırdı. Her görüşmenin ardından söylediği şey ise şuydu: “*haydi yemeğe gidelim*”. Bursa’da iyi yemeklerin nerede yeneceği konusunda ayrı bir hassasiyeti vardı. Yemek onun için bir sosyalleşme ritüeliydi ve sonunda hesap ödemeniz mümkün değildi. Hoca ya sesini yükselterek ya da tahmin edemeyeceğiniz bir hızla hesabı ödemeyi başarırdı. Her seferinde, bir sonraki yemeğin benim tarafımdan ödeneceğini söylememe rağmen, hayatın buna fırsat vermediğini üzülenek belirtmeliyim.

Pir Ali Hoca’nın mücadelelere verdiği tepkiler, bu tür duygusal sonuçlar yaratırdı. Bu durum başta bahsettiğim gibi Hoca’nın aslında hassas ve kırılgan kişiliğinin bir göstergesi olarak görülmelidir. Aslında mücadeleler, Hoca’nın taşıdığı onur duygusu gereği sert bir şekilde reddetmesine rağmen; üzerinde derin etkiler yaratmıştır. Nitekim yaşadığı sağlık sorunlarının temelinde bu durumun özel bir etkisi olduğuna inanıyorum. Son birkaç yılda bu sağlık sorunları derinleşmeye başladığında; Hoca’nın mücadelelerinin dozunda en ufak bir azalma yaşanmadı. Çoğu zaman hasta yatağında telefonla, olmadı kendisini sık ziyaret eden Faik (Emirgil) yoluyla düşündüğü sorunlara yönelik çözüm yollarını bildirirdi. Son dönemlerinde ağırlaşan tabloya rağmen; bundan vazgeçmedi. Pir Ali Hoca, bölümümüzde son derece belirgin tonda bir renk ve benim hayatımda silinemeyecek izler bıraktı. Huzur içinde uyusun.

“Sahici Yürüme Yol Açmadır”

Öğrencileri için Yolları Yürünür Kılan
Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın Anısına

Ceyhun GÜLER⁵

Kıymetli Hocamı Anmaya Kırıklı Fontla Başlamak...

Pir Ali Hocamı, artık gerçekleştirilmiyor olması nedeniyle derinden üzüldüğünü her fırsatta söylediği, *Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları* ile anmaya başlamak istedim. Sayın Hocam Prof. Dr. Mesut Gülmez, *Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu IV. Bildiriler Kitabı'nın* önsöz bölümünde, Sempozyum kitaplarında neden *kırıklı font* kullanıldığını açıklamak için “sosyal hakların gözyaşları” ifadelerini kullanmıştır. Benzer şekilde “sosyal hakların patolojisi”, “kanayan yarası” anlamında da ilgili fontun kullanıldığını belirtmiştir. Bu değinide, Dergi yazım kuralları dışına çıkıp bir font tercihi hakkım olsa sanırım ben de kırıklı fontu kullanmayı çok isterdim. Böylesi bir ilişkinin zihnimde belirmesi, Pir Ali Hocamın sempozyumlara atfettiği değerin yanında, kaleminin kalbi emekten, eşitlikten ve adaletten yana atarken, eşitsizliklerin ve adaletsizliğin “kanayan yara” haline geldiği bir dönemde, hiç beklemediğimiz ve kabullenemediğimiz bir şekilde aramızdan ayrılmasıyla da yakından ilgili sanırım.

Mavi Pilot Roller Kalem...

Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaya 2011 yılı, güz döneminde başladım. Pir Ali Hocamla ilk karşılaşmamız 2011 yılı yaz sonunda, havaların hala sıcak olduğu bir dönemde gerçekleşti. Hocamın üzerinde bembeyaz bir tişört ve gözlerimin içine bakarak ilk konuşmamız dün gibi aklımdadır. Sonrasında çok kısa bir süre içerisinde Hocayı asiste etmeye başladım... Sürecin bu kadar hızlı olmasının temel nedenlerinden birisi de Hocamın el yazısını okuyabilmemden kaynaklıdır. Pir Ali Hocam hala gerçekten kalemiyle yazan ender akademisyenlerden birisiydi. Masasının üzerinde mavi pilot roller kalemleri ve A4 kağıtları her daim hazır bulunurdu. Bütün çalışmalarını büyük bir titizlikle, hiçbir detayı atlamadan önce mavi pilot roller kalemlerle kağıda yazar, sonrasında kağıtta demlenen çalışma büyük bir titizlikle bilgisayara geçirilirdi. Hocamın son derece karakteristik olan el yazısını okuyabilmem belki de şu anda hüznümlü bir tebessümle gözümün önüne gelen çok sayıda anıyı kendisiyle paylaşabilmemi mümkün kıldı. Dürüst olmalıyım o dönem serzenişlerim

⁵ Dokuz Eylül Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi

de bir an önce çalışmanın bitmesi adına iç geçirmelerim de olmuştur. Ancak bugün düşündüğümde hem akademik anlamda hem de insani boyutta en büyük hediyemdi sanırım o anlar. Hocamın el yazısıyla kaleme aldığı çalışmaları birlikte bilgisayara geçirirken zihnindeki her bir kelimeyi kendisiyle tartışma, her bir cümleyi anlamlandırma, birçok şeyi öğrenme şansı buldum. En önemlisi yazısını okuyabilmem Hocama beni yakın kıldı. Ayrıca kalemle yazmak zamanla bende Hocamdan kalma bir alışkanlık halini de aldı. Söylemeliyim ki bu değiniyi de kalemle yazıyorum. Yakından tanıdığım dostlarım böyle bir çalışma şeklinin zorluğundan bahsediyorlar ancak “kalemle kelimenin hasbihâli zayıfsa, anlam eksik kalırmış” Hocamdan öğrendiğim.

Yapılacak İşi Olanın Masası Toplu Olmazmış...

Pir Ali Hocamın masasının üstü her zaman doluydu. Dışarıdan gözlemleyen için her ne kadar bir kaos hissi uyandırsa da Hocam aradığı her şeyi bulur, hangi işin nereden devam ettiğini bilirdi. Masanın dağınıklığı konusunda yorum yapanlara ise bir akademisyenin masasının sürekli olarak toplu olmasının sorgulanması gereken bir durum olduğunu anlatırdı. Hocama göre yapılacak işi olanın masası toplu olmazdı. Bu başlığı yazmaya karar verdiğimde, Fatih Gültekin (Pir Ali Hoca’yı en son kendisi asiste ediyordu.)’i aradım. Hocamın vefatından sonra eşi Serap Hanımla birlikte odasını toplamışlardı. Hocanın masasının son girdiklerinde dağınık olup olmadığını sordum. “İlk girdiğimde çok dağınık değildi.” dedi. Ancak “...ama vefatıyla dağınıkmış...Evet dağınıkmış baya. Hani yarın çalışmaya dönecek gibi...” diye ekledi. Hasılı son ana kadar masayı Hocam kendisi toplamamış.

Teorinin İzini Hayatta Sürmek...

Pir Ali Hocamın lisansüstü derslerinde çok sayıda makale ve kararı detaylı bir şekilde inceleme şansı bulduk. Özellikle incelediğimiz kararlar, çalışma hakkı ile çalışma mevzuatı arasındaki ilişkinin somutlaştığı bir alan olarak işlendi zihnimde. Bu şekilde ilerlediğimiz bir doktora dersinde, incelediğimiz kararlar aracılığıyla, hizmet tespit davalarında işverence Kuruma verilecek belgelerden (işe giriş bildirgesi, aylık sigorta prim bildirgesi, dönem bordrosu vb.) birinin dahi Kuruma verilmiş olması durumunda, hak düşürücü sürenin ortadan kalkacağına dair tartışmaları gündemimize almıştık. Bu ders sonunda, senelerce sigortasız olarak çalışan Annemin işe giriş bildirgesinin peşine düştüm ve uzunca bir süre aradıktan sonra ilgili belgenin Kuruma verildiğini tespit ettim. Konu belgeyle Pir Ali Hocamın kapısını çaldım ve Annem için hizmet tespit davası açıp açamayacağımızı sordum. Hocam her konuda, kapısını çalan herkese yaklaştığı gibi bütün ilgisiyle, büyük bir titizlikle belgeleri inceledi. Sözün kısası Hocamla birlikte birçok avukatın girmememizi önerdiği dava sürecine girdik. 2015 yılında Annem adına bir hizmet tespit davası açtık. Her bir dilekçesini bizzat inceledi, dilekçelerin yazım sürecine doğrudan müdahil oldu. Dava hiçbir aşamasında usulden bozulmadı. Sonuna yaklaştığımız davanın sonucunu

Hocam maalesef göremedi. Ancak son aşamada davanın kısmen kabulüne ve Annemin 1991-1997 yılları arasında davalı şirkette aralıksız ve kesintisiz şekilde çalıştığına karar verildi. Pir Ali Hocamın benzer şekilde çok sayıda işçinin dava sürecine gönülden bir şekilde destek olduğunu, kapısını çalan herkese elden geldiğince memnuniyetle yardım ettiğini söylemeliyim.

Sabah Erken Çıkılan Yolculuklar ve Arabada Her Daim Açık Olan TRT Türkü...

Uzun yolculuklara çıkmadık Hocamla ama çok seyahat ettik. Özellikle gideceğimiz yere öğleden önce ulaşmamız gerekiyorsa muhakkak sabah erkenden yola çıkmayı tercih ederdi. İlk Bursa sabahlarının Hocam sayesinde öğrendiğim bir kokusu var. Eğer sabah çıkmışsa yola ilk istikamet muhakkak iyi bir çorbacı olurdu. Bu yolculuklar benim için TRT Türkü ve çok fazla şey öğrenmek demektir. Pir Ali Hoca, TRT sanatçılarının çoğunu ismen bilir, sesinden tanırdı. Türkülere içten bir şekilde eşlik etmeyi severdi. Kimi zaman bir türkünün hikayesine takılırdı yollarımız, kimi zaman bir ağdın anlamına. Pir Ali Hoca için hayatın hiç bitmeyen bir yolculuk, upuzun bir türkü olduğunu hep o anlarda hissettim. Cevat Çapan'ın dediği gibi "...gün olur dev dalgalarla boğuşurdu kimimiz, kimimiz çöllerde yol alırdı susuz, karlı dağları aşanlar bağlık bahçelik düz ovalarda buluşurdu habersiz..."

Uzun Telefon Sohbetleri...

2018 yılı Şubat ayında ÖYP kadromun bulunduğu Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'ne geçiş yaptım. 2018 yılı Temmuz ayında ise tamamen Karaman'a taşındım. Bu göç süreciyle birlikte Hocamla yüz yüze diyalog şansım maalesef kalmadı. Ancak hiçbir zaman mesafe de girmedi araya. Karşılıklı diyalogun hissini vermese de hep uzun uzun telefon konuşmaları şansım oldu. Bu telefon konuşmalarında da sıklıkla istifade ettim Hocamın tecrübelerinden. Pir Ali Hocamın ailesine verdiği değer ve Oğlu Mehmet'e olan bağlılığı kendisini tanıyan herkes tarafından bilinir. Sevdiği kişilerle ilişkisinde de aile sohbetleri önemli bir yer tutardı. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne geçiş sürecim, Hocamın rahatsızlıklarının hissedilmeye başladığı döneme denk geldi. Ne kadar hasta olursa olsun uzun telefon görüşmelerini hep sürdürdü. Geçiş sürecimin kolaylaşması için elinden gelen desteği verdi. Muvafakat sürecimin tamamlandığı ve Dokuz Eylül Üniversitesi'ne geçişimin kesinleştiği bilgisini de ilk birlikte paylaştık. O görüşmemizde şimdi git kızını öp ve ona benden bir hediye al diye tembih etmişti, unutamam.

İzmir Bursa Arası Bitmeyen Bir Yol...

Vefatından önceki hafta sonu Bursa'ya Hocamı ziyarete gitme planı yapmıştım. Eşimle ve Burak Faik Emirgil ile teyitleşmemize rağmen bir şekilde gidemedim. Ama o kötü ihtimal üzerinde durmak aklımın ucundan bile geçmedi.

Çünkü Pir Ali Hoca için böyle bir olasılık üzerinde durmak, kaygılanmak yersiz olurdu. Daha çok geçmemiştii üstünden uzun uzun konuşmuştu telefonda, bana nasihatler vermişti...

21 Nisan 2022 sabah çok erken saatte aradı Burak Faik Emirgil. Bilerek açmadım. Sabah konuşmalarımızdan büyük keyif almama rağmen o sabah konuşmak istemedim. Pir Ali Hocanın yoğun bakımda olduğunu biliyordum. Maalesef sonunda gerçekte yüzleşmek durumunda kaldım. Ardından Bursa'ya unutamayacağım bir yolculuk... TRT Türkü, anılar, dersler, işler, yolculuklar, tezler, nasihatler, arabuluculuk toplantıları, yemekler, toplu pazarlıklar, erimeyen karı Ağrı Dağı'nın... Bursa'ya yaklaştıkça içim içime sığmadı. Gidip de kapısını çalmamak olmazdı Hoca'nın, kesinlikle yemek yemeden bırakmazdı... Eski evinin çevresinde gezindim bir vakit, bahçesine girdim, eskiden oturduğu katına baktım. Yeni taşındığı evi bilmiyordum... Sonra Üniversite ve nasıl bir tesadüftür ki Hocamın birlikte de çokça yola gittiğimiz 16 EDU ... plakalı aracıyla karşılaşmamız...

Başka Türlü Bir Şey...

Oruç Aruoba, Yürüme isimli kitabına Nietzsche'den alıntı yaparak "Yaşam, yüksek anlamlılık yüklü ender tek anlardan ve bu anların olsa olsa gölge görüntülerinin çevremizde gezindiği, sayısız aralardan oluşur. Sevgi, bahar, her güzel ezgi, dağlar, ay, deniz- her şey ancak tek bir kez tam yürekte dile gelir..." ile başlar. Bana Hocamdan kalan; tamamlanmamış bir düş, bitmeyecek bir arayış, henüz girilmemiş bir ders, güneşin sofrasında kalmış bir hatır, yankısı uzaklarda bir türkü ve en önemlisi henüz çıkılmamış bir yoldur. O kadar emeği var ki üstümde bilirim bunların hiçbirini sığmaz bir teşekkürü... Bilirim ki yad etmek ya da kahretmek yetmez... Başka türlü bir yoldur Hocamın düşlediği... Bahçelerinde çocukların umutla coştığı, tarlalarda başakların bire bin verdiği, insanın insana zulmetmediği, ayrısı gayrısı olmadan bölüşülen, "Hoca Nasreddin gibi ağlayan, Bayburtlu Zihni gibi gülen" insanların var olduğu diyarlardan geçen bir yol... Bu yolda yer olmaz adaletsizliğe, eşitsizliğe, ayrımcılığa... Bu yol alın teriyle üretip, hakça bölüşenlerin yoludur... İyi ki kesişmiş yolumuz demekten başka bir şey gelmiyor elden. Işığınız yolunuzu aydınlatmaya devam etsin Sayın Hocam...

"Yol, iki yer arası değildir –

yer, iki yol arasındır.

Yola çıkan kişi,

bir yerden kalkıp bir yere ulaşmağa çalışsan

değildir-yolu yürüyendir.

Yer görelidir; mutlak olan, yoldur

- ya da, yürümek..."

Oruç Aruoba (1992), Yürüme, İstanbul: Metis Yayınları.

Hocam Prof. Dr. Pir Ali Kaya'ya...

Fatih GÜLTEKİN⁶

Sekiz sene boyunca asistanı olduğum Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın çok erken yaşta aramızdan ayrılışı akademi için büyük kayıp olmuştur. Bu süre içinde kendisinin gerek akademik gerekse hayat tecrübelerinden faydalanma fırsatına eriştiğim için kendimi şanslı hissediyorum.

İşine tutku ile bağlı tanıdığım sayılı kişilerdendi. Yaptığı her işte titizlikle hareket etmesi, yıllarca süren tecrübesine rağmen her ders öncesinde amatör bir ruhla hazırlık yapması bende hayranlık uyandırmıştır. Son senesinde artan rahatsızlıklarına karşın Hocamız yapılan uyarıları arka plana atarak öğrencilerinin mağdur olmamasını istemiş ve son anına kadar derslerini sürdürmüştür.

Kendisi alacağım kararlarda tavsiyelerine her zaman başvurduğum, babacan bir şefkat ve sabırla beni dinleyen ve çözüm getiren biriydi. O kadar fazla kişiye yardımı dokunmuştur ki odasından kendisine fikir danışmaya gelen çalışanlar eksik olmazdı. İzleyici olarak katıldığım arabuluculuk görüşmelerinde her zaman işçiler yanında tavır alırdı. Gerçek bir halk adamıydı. Dürüstlüğü kendine düstur edinmişti. Haksızlık karşısında sözünü esirgemez, dik duruşunu her zaman korurdu.

Hayatının en verimli döneminde akademiye daha yapacağı çok katkı varken, erken yaşta ayrılışı bazen adil gözükme de kader planına karşı çıkılmıyor. Hocam Ağrılydı. Her zaman bilgisayar ekranında Ağrı Dağı'nın resmi bulunurdu. Çok severdi memleketini. Anılarından özlemle bahsederdi. Yüce Ağrı Dağı'nın eteklerinde ışıklar içinde uyuyun Hocam.

Akademideki temelim kıymetli Hocam sayesinde atılmıştır. Kendisine layık olmanın sorumluluğunu üzerimde taşımaktayım. Çok sayıda akademisyenin yetiştirilmesine vesile olan, iş hukukuna büyük katkısı bulunan Hocamı saygı ve minnetle anıyorum.

⁶ Bursa Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Elemanı

Merhum Hocam Pir Ali Kaya'nın Anısına

Maviş YILDIRIM⁷

Ölümler, üzüntü ve acı ile insanın kendisi ve olgularla inşa ettiği değerleri ve geçmiş yaşanmışlıklarla yüzleştiği süreçleri var ediyor.

Doktora öğrencisi olarak on beş yıl önce tanıdığım, bu süre zarfında meslektaşısı olarak aynı bölümde çalışma olanağı bulduğum, Pir Ali Kaya Hocamızı kaybetmiş olmanın kişisel derin üzüntüsünü ve mesleki eksikliğini duyuyorum.

Bu uzun süre zarfında ben Hocamızı,

Mesleğine ve mesleki değerlere ilkeyle yaklaşarak hareket eden;

Mazlumla, değer ve emek vererek, eşit itibarla yaklaşan ve adil sonuçlar için saf tutan;

Çoğunluğa karşı, düşüncelerini söylemekten ve zarar görmekten çekinmeyen;

İlkeleri, değerleri ve inandıkları uğruna tek başına bile mücadele verebilen;

Ailesi, eşi Serap hanımefendiye ve oğulları sevgili Mir Mehmet'e düşkünlüğüne yakından şahit olduğum bir baba, bir büyüğüm, bir meslektaşım olarak tanıdım ve aziz anısını da bunlarla hatırlayacağım.

Hocamızda var olan, bu mesleki ve kişisel tutum, başka bir ifade ile güçsüzle kurduğu derin bağ ile özdeşleştiği sosyal politikacı kimliği, umarım ileride de bana rol model olarak benzer mesleki davranış düsturu ile hareket edebilme cesareti verecektir.

Son söz olarak,

Hocamın bana gösterdiği akademik anlamdaki emeği ve mesleki anlamdaki yol göstericiliği için ayrıca müteşekkirim. Hocamızın var olduğu, bilmediğimiz sonsuzlukta, huzur içinde olmasını dilerim.

⁷ Bursa Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Dr.